

SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİ ÖLÇEĞİ'NİN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ İÇİN UYGULANABİLİRLİĞİ'NİN BELİRLENMESİ

Doç. Dr. M. Sabri Kocakulah
Balıkesir Üniversitesi
Necatibey Eğitim Fakültesi
sabriko@hotmail.com

Arş. Gör. V. Nilay Kırtak Ad
Balıkesir Üniversitesi
Necatibey Eğitim Fakültesi
nilaykirtak@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı Kabakçı ve Korkut Owen (2010) tarafından geliştirilen Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği'nin üniversite öğrencileri için de uygulanabilir olup olmadığını belirlemektir. Ölçek orijinal haliyle korunarak, bir eğitim fakültesinde okuyan 514 öğretmen adayına uygulanmıştır. Ölçeğin geneline ait Cronbach-alpha güvenilirlik katsayısı .890 olarak bulunmuştur. Dört faktörden (iletişim becerileri, problem çözme becerileri, stresle başa çıkma becerileri ve kendilik değerini arttıran beceriler) oluşan ölçeğin, her bir faktörünün güvenilirlik katsayıları ise sırasıyla, .683, .810, .615, .874 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin faktör yapılarının uygunluğu için LISREL 8.8 programı kullanılarak, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Test edilen modelin uyum indeksleri ($\chi^2=1983.25$, $N=514$, $df=734$, $\chi^2/df=2.70$, $p=0.00$; $RMSEA=.058$, $GFI=.84$, $CFI=.93$, $AGFI=.82$, $NFI=.89$, $NNFI=.92$, $SRMR=.063$) bulunmuştur. Bu uyum indeksi değerleri açısından model ve gözlenen veri arasında uyum olduğu ve önerilen modelin kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu sonuç Kabakçı ve Korkut Owen (2010) tarafından geliştirilen ölçeğin üniversite öğrencilerine de uygulanabileceğini göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal duygusal öğrenme becerileri, ölçek, doğrulayıcı faktör analizi.

DETERMINING THE APPLICABILITY OF SOCIAL EMOTIONAL LEARNING SKILLS SCALE FOR UNIVERSITY STUDENTS

Abstract

This study aims to determine whether Social Emotional Learning Skills Scale, which has been developed by Kabakçı and Korkut Owen (2010), can be administered to university students. The scale's original form was preserved and it was administered to 514 preservice teachers in one education faculty in Turkey. Cronbach-alpha reliability coefficient for the whole scale was found to be as .890. It has been reported that the scale consist of four factors (problem solving skills, communication skills, self - esteem enhancing skills and coping with stress skills) and each factor has the reliability coefficient of .683, .810, .615, .874 respectively. Confirmatory factor analysis (CFA) was conducted by using LISREL 8.8 software to test the eligibility of the scale's factor structures. Goodness of fit indices ($\chi^2=1983.25$, $N=514$, $df=734$, $\chi^2/df=2.70$, $p=0.00$; $RMSEA=.058$, $GFI=.84$, $CFI=.93$, $AGFI=.82$, $NFI=.89$, $NNFI=.92$, $SRMR=.063$) of the tested model was calculated. It has been found that there is a harmony between model and observed data in terms of goodness of fit index values. It is also understood that the proposed model shows an acceptable level of compliance with data obtained in this study. These results suggest that the scale developed by Kabakçı and Korkut Owen (2010) can be applied to university students.

Key Words: Social emotional learning skills, scale, confirmatory factor analysis.

GİRİŞ

Sağlıklı ve mutlu bir birey olmanın en önemli boyutlarından birisi sosyal ve duygusal açıdan bireyin kendisini yeterli hissetmesidir. Bireyin kişiliği, cinsiyeti, çocukluğu, yaşı, zekâsı, kardeş sayısı, doğum sırası, ailenin büyüklüğü, sosyo-ekonomik-kültürel durumu, dili, sosyal etkinliklere katılımı, arkadaş ilişkisi, anne-babanın çocuk yetiştirme tutumu, gibi değişkenler bireyin sosyal-duygusal gelişimini etkilemektedir (Ahmetoğlu, 2009; Durualp, 2014).

Sosyal duygusal öğrenme (SDÖ); duygusal zeka, sosyal zeka ve sosyal-duygusal yeterlilikleri bir arada içermektedir. Bilişsel kuramcılar, sosyal-duygusal zekâyı olgunlaşmanın bir parçası olarak ele almaktadır. Ayrıca, bireyin başarısına etki eden faktörler arasında sosyal-duygusal zeka önemli bir yer tutmaktadır (Arslan, Akın ve Demir, 2012).

SDÖ, bireylerin yaşam görevlerini başarılı bir şekilde yerine getirebilmeleri için, yaşamlarındaki sosyal ve duygusal yönleri anlamaları, düzenlemeleri ve ifade etmelerini onlara öğreten bir yaklaşımdır (Kabakçı ve Totan, 2013). Sosyal duygusal öğrenme farklı yazarlarca farklı biçimlerde tanımlanmıştır. Elias (2006), sosyal-duygusal öğrenmeyi, bireyin kendi duygularını ve başkalarının duygularını tanıma, ihtiyaçlarına karşı duyarlı olma, duygularını ifade etme ve yönetme, güçlü ve zayıf yönlerini tanıma, etkili iletişim kurma ve sürdürme gibi yaşam görevlerini sürdürmek için ihtiyaç duyulan becerileri geliştirme süreci olarak tanımlamıştır. Casel (2005) ise, sosyal-duygusal öğrenmeyi, bireyin iş ve okul yaşamında başarılı olması için gereken temel yeterlilikleri kazanması olarak tanımlamaktadır.

Sosyal duygusal öğrenme becerileri Korkut'a (2004) göre, problem çözme becerileri (Cohen, 2001; Elias, 2001), iletişim becerileri (Patti ve Lantieri, 1999; Pasi, 2001), kendilik değerini arttıran beceriler (Cohen, 2001; Elias, 2006) ve stresle başa çıkma becerileri (Marlow, Bloss ve Bloss, 2000) olmak üzere 4 beceri alanı biçiminde gruplanmıştır. Coryn, Spybrook, Evergreen ve Blikiewicz'e (2009) göre de görev tanımlama, akran ilişkileri ve öz-düzenleme olarak gruplanmıştır.

İçinde bulunan sosyal ortama uygun davranma becerisi olarak tanımlanan sosyal beceriler, kişilerarası ilişkilerin kurulmasında ve sosyal ilişkilerin arttırılmasında önemli rol oynamaktadır. Sosyal ve duygusal yetersizliğin, küçük yaşlarda, şiddet, sigara-alkol-madde bağımlılığı, AIDS, ergen gebeliği, düzensiz uyku, beslenme alışkanlıkları ve olumsuz çatışma çözme gibi davranışları arttırdığı görülmektedir. Bu olumsuz davranışlar, yetişkinlikte daha ciddi boyutlara ulaşmaktadır (Burke, 2002).

Çocukların, topluma uyum sağlayabilmesi için olumlu sosyal-duygusal becerilere sahip olması gereklidir. Özellikle çocukluk ve ergenlik dönemlerinde, sosyal-duygusal davranışların desteklenmesi, başkalarıyla sağlıklı ilişkiler kurmayı, işbirliği içerisinde çalışabilmeyi, başkalarının haklarına ve duygularına saygı duymayı, kendisi için uygun olmayan istekleri geri çevirebilmeyi ve gerektiğinde başkalarından yardım isteyebilmeyi, empati kurabilmeyi, arkadaşları tarafından kabul edilmeyi sağlayacaktır. Bu sebeple, öncelikle aile içinde ve daha sonra okullarda çocukların sosyal-duygusal gelişimine önem vermek gerekmektedir. Sosyal-duygusal davranışların desteklenmesinde anne-babalara ve eğitimcilere büyük görevler düşmektedir (Durualp, 2014; Kabakçı ve Korkut Owen, 2010). Aile çevresi, sosyal ve duygusal becerilerin artması için en uygun ortamdır. Bununla birlikte, okullarda da bu yeterliliklerin geliştirilmesi hedeflenmelidir. Bu yüzden çocukların akademik gelişimlerinin yanı sıra sosyal ve duygusal gelişimlerinin desteklenmesi önemli ve gerekli görülmektedir (Ahmetoğlu, 2009).

Sosyal duygusal öğrenme, akademik başarı, öğrenme süreci motivasyonu, okula ilginin artması, işbirliği sürecine aktif katılım, sosyal becerilerin ön plana çıkması ve problem çözme becerilerinin gelişmesi açısından öğrenciler üzerinde oldukça etkili olmaktadır. SDÖ alanında öğrenci özellikleri, öğrencilerin kendi özelliklerini likert tipi ölçme araçları kullanarak değerlendirmeleriyle ölçülmektedir (Kam, Greenberg ve Kusche, 2004).

Yapılan literatür araştırmasında, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ile ilgili Türkçe'ye çevrilerek kullanılan çeşitli ölçeklerin olduğu görülmüştür (Arslan, Akın ve Demir, 2012; Kabakçı ve Korkut Owen, 2010). Fakat bu ölçeklerin ilköğretim seviyesinde uygulandığı ve daha büyük yaş grupları için mevcut bir ölçeğin olmadığı belirlenmiştir. Bu sebeple, yeni bir ölçek geliştirmek yerine, mevcut ölçeklerden birinin üniversite düzeyinde de uygulanabilir olup olmadığı test edilmek istenmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modelleri, fazla sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir fikir edinmek amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup veya örneklem üzerinde yapılan tarama çalışmalarını kapsamaktadır (Gay ve Airasian, 2000; Karasar, 2008; Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010).

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın ulaşılabilir evreni, Marmara Bölgesi'ndeki bir eğitim fakültesinde okumakta olan bütün öğretmen adaylarıdır. Araştırmanın örneklemini, bireyler yerine grupların tesadüfi olarak seçildiği küme örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir (Gay ve Airasian, 2000). Sekiz farklı bölümde okumakta olan 514 öğretmen adayı ile çalışılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1: Örneklemin Özellikleri

Bölüm	Frekans (N)	Bölüm	Frekans (N)
Fen Bilgisi Öğretmenliği	166	Kimya Öğretmenliği	30
Böte Öğretmenliği	57	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	73
Fizik Öğretmenliği	83	Matematik Öğretmenliği	28
Biyoloji Öğretmenliği	45	Okulöncesi Öğretmenliği	32

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, Kabakçı ve Korkut Owen (2010) tarafından geliştirilen "Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçek, 1343 ilköğretim öğrencisine (6-7-8.sınıf) uygulanmış ve psikometrik özellikleri belirlenmiştir. 40 madde ve 4 faktörden oluşan ölçek (Tablo 2), 4'lü likert tipindedir. Öğrencilerden ölçekte yer alan her durumun kendisine ne kadar uyduğunu 1-4 arasında derecelenerek göstermeleri istenmektedir. Maddelere verilen tepkiler, 4=Bana Tamamen Uygun, 3=Bana Oldukça Uygun, 2=Bana Pek Uygun Değil, 1=Bana Hiç Uygun Değil şeklinde derecelendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük toplam puan 40, en yüksek puan 160'tır.

Tablo 2: Alt Boyutlar ve Faktör Maddeleri

Alt Boyut	Faktör Maddeleri	Toplam Madde Sayısı
İletişim becerileri	1, 9, 14, 17, 22, 28, 31, 32, 37	9
Problem çözme becerileri	6, 7, 10, 11, 12, 16, 23, 25, 29, 30, 35	11
Stresle başa çıkma becerileri	2, 3, 5, 13, 18, 19, 21, 26, 27, 34	10
Kendilik değerini arttıran beceriler	4, 8, 15, 20, 24, 33, 36, 38, 39, 40	10
TOPLAM		40

Test-tekrar-test güvenilirliğine göre ölçeğin tamamının güvenilirliği .85, alt ölçekler için ise .69, .82, .70 ve .85 bulunmuştur. Açımlayıcı faktör analiziyle belirlenen 4 faktörlü yapı, doğrulayıcı faktör analiziyle de incelenmiş ve iyi uyum indekslerine sahip olduğu görülmüştür ($X^2=1282.02$, $N=597$, $df=727$, $X^2/df=1.76$, $p=0.00$; $RMSEA=.036$, $GFI=.90$, $CFI=.96$, $AGFI=.89$, $NFI=.92$, $NNFI=.96$, $SRMR=.049$). Ölçek hem bireysel hem de grup olarak uygulanabilmekte olup cevaplama süresi yaklaşık 15 dakikadır (Kabakçı ve Korkut Owen, 2010).

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 15.0 ve LISREL 8.8 istatistik programları kullanılarak analizler yapılmıştır. SPSS 15'e girilen veriler, LISREL 8.8 programına aktararak kullanılmıştır.

Çok sayıda gözlenen veya ölçülen değişken tarafından temsil edilen gizil yapıları içeren, çok değişkenli istatistiksel analizleri tanımlamak amacıyla Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) (Confirmatory Factor Analysis: CFA) kullanılmaktadır. DFA, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) (Explanatory Factor Analysis: EFA) ile belirlenen faktörlerin, hipotez ile belirlenen faktör yapılarına uygunluğunu test etmek üzere yararlanılan faktör analizidir (Şimşek, 2007).

DFA, ölçme modellerinin geliştirilmesinde sık kullanılan ve önemli kolaylıklar sağlayan bir analiz yöntemidir. Bu yöntem, önceden oluşturulan bir model aracılığıyla gözlenen değişkenlerden yola çıkarak gizil değişken (faktör) oluşturmaya yönelik bir işlemdir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyükoztürk, 2010). Genellikle ölçek geliştirme ve geçerlilik analizlerinde kullanılmakta veya önceden belirlenmiş bir yapının doğrulanmasını amaçlamaktadır. Bu araştırmada kullanılan ölçek, yazarlar tarafından AFA'ya tabi tutularak hazırlandığı için bu çalışmada sadece önceden belirlenmiş bu yapının test edilmesi gerekmektedir. Bu sebeple ölçeğe dair sadece DFA yapılarak, sonuçlar yorumlanmıştır.

BULGULAR

Bu çalışmada, Kabakçı ve Korkut Owen (2010) tarafından geliştirilen ölçeğin üniversite öğrencilerinde de uygulanabilir olup olmadığını belirlemek için ölçek orijinal haliyle korunarak, bir eğitim fakültesinde okuyan 514 öğretmen adayına uygulanmıştır.

Güvenirlilik

Ölçeğin geneline ait Cronbach-alpha güvenirlik katsayısı .890 olarak bulunmuştur (Tablo 3). Her bir faktörün Cronbach-alpha güvenirlik katsayıları ise sırasıyla, .683, .810, .615, .874 olarak belirlenmiştir (Tablo 4) ve bulunan güvenirlik katsayıları anketin güvenirliği için yeterli bulunmuştur.

Tablo 3: Ölçeğin Geneline ait Güvenirlik Analizi Sonucu

<i>Cronbach's Alpha</i>	<i>Cronbach's Alpha Based on Standardized Items</i>	<i>N of Items</i>
.880	.890	40

Tablo 4: Ölçeğin Alt Ölçeklerinin İç Tutarlık (Cronbach-Alpha) Katsayıları

<i>Alt Ölçekler</i>	<i>İç tutarlık katsayıları</i>
İletişim becerileri	.683
Problem çözme becerileri	.810
Stresle başa çıkma becerileri	.615
Kendilik değerini arttıran beceriler	.874

Ölçeğin faktör yapılarının uygunluğu için LISREL 8.8 programı kullanılarak, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Faktör yapısı Ek 1'de verilmiştir. Test edilen modelin uyum indeksleri ($X^2=1983.25$, $N=514$, $df=734$, $X^2/df=2.70$, $p=0.00$; $RMSEA=.058$, $GFI=.84$, $CFI=.93$, $AGFI=.82$, $NFI=.89$, $NNFI=.92$, $SRMR=.063$) bulunmuştur.

Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre öncelikle p değerinin incelenmesi gerekmektedir. Bu değer beklenen kovaryans matrisi ile gözlenen kovaryans matrisi arasındaki farkın (X^2 değerinin) manidarlığı hakkında bilgi vermektedir. Dolayısıyla p değerinin manidar olmaması arzu edilmektedir. Fakat bu çalışmada da olduğu gibi örneklem büyüklüğünün büyük olması sebebiyle p değeri manidar çıkmaktadır. Bu yüzden genellikle p değerinin manidar olması pek çok çalışmada tolere edilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyükoztürk, 2010).

Bir diğer uyum indeksi X^2 değeridir. Ancak X^2 tek başına değerlendirilen bir istatistik değildir. X^2 , serbestlik derecesine oranlanarak değerlendirmeye alınmalıdır. Bu çalışmada X^2/df oranı 2,70'dir. X^2/df oranının 3'ün altında olması mükemmel uyuma, 5'in altında olması ise orta düzeyde uyuma karşılık gelmektedir. Bu durumda ölçeğe ait X^2/df oranı mükemmel uyum göstermektedir (Şimşek, 2007).

Ölçeğe ait RMSEA değerinin .058 olduğu görülmektedir. RMSEA değerinin .05'den küçük olması mükemmel ve .08'den küçük olması iyi uyuma işaret ederken, .10'dan küçük olması ise zayıf uyuma işaret etmektedir (Şimşek, 2007). Bu durumda ölçeğimize ait RMSEA değeri iyi uyum göstermektedir.

Doğrulamalı faktör analizi çalışmalarında yer alan diğer uyum istatistiklerinden GFI ve AGFI değerlerinin .95'in üzerinde olması mükemmel uyuma, .90'in üzerinde olması ise iyi uyuma karşılık gelmektedir (Şimşek, 2007). Ölçeğe ait değerler incelendiğinde GFI değerinin .84 ve AGFI değerinin ise .82 olduğu görülmektedir. Bu durumda GFI ve AGFI değerlerinin kritik değerde oldukları söylenebilir.

RMR ve standardize edilmiş RMR değerlerinin .05'in altında olması mükemmel uyuma, .08'in altında olması iyi uyuma ve .10'un altında olması ise zayıf uyuma karşılık gelmektedir (Şimşek, 2007). Ölçeğe ait RMR (.034) ve standardize edilmiş RMR (.063) değerleri incelendiğinde, RMR ve standardize edilmiş RMR değerlerinin iyi uyum gösterdiği söylenebilir.

NNFI ve CFI uyum indeksleri incelendiğinde ise, bu değerlerin .95'in üzerinde olması mükemmel uyuma, .90'in üzerinde olması iyi uyuma karşılık gelmektedir (Şimşek, 2007). Ölçeğe ait değerler incelendiğinde NNFI (.92) ve CFI (.93) değerlerinin iyi uyum gösterdiği söylenebilir.

Bu uyum indeksi değerleri açısından model ve gözlenen veri arasında uyum olduğu ve önerilen modelin kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu sonuç Kabakçı ve Korkut Owen (2010) tarafından geliştirilen ölçeğin üniversite öğrencilerinde de kullanılabilirliğini göstermektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, Kabakçı ve Korkut Owen (2010) tarafından geliştirilen Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği'nin üniversite öğrencileri için de uygulanabilir olup olmadığını belirlenmiştir. Ölçek orijinal haliyle korunarak, 514 öğretmen adayına uygulanmıştır. Ölçeğin geneline ait Cronbach-alpha güvenilirlik katsayısı .890 ve her bir faktörün güvenilirlik katsayıları ise sırasıyla, .683, .810, .615, .874 olarak belirlenmiştir.

Anketin faktör yapılarının uygunluğu için LISREL 8.8 programı kullanılarak, doğrulamalı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Test edilen modelin uyum indeksleri ($X^2=1983.25$, $N=514$, $df=734$, $X^2/df=2.70$, $p=0.00$; $RMSEA=.058$, $GFI=.84$, $CFI=.93$, $AGFI=.82$, $NFI=.89$, $NNFI=.92$, $SRMR=.063$) bulunmuştur. Bu uyum indeksi değerleri açısından model ve gözlenen veri arasında uyum olduğu ve önerilen modelin kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu sonuç Kabakçı ve Korkut Owen (2010) tarafından geliştirilen ölçeğin bu haliyle üniversite öğrencilerine de uygulanabilirliğini göstermektedir.

ÖNERİLER

SDÖBÖ ölçeğinin uygulanabilirliği çerçevesinde şu önerilerde bulunulabilir:

- Uygulanan bu ölçek, ilköğretim seviyesindeki öğrencilere göre hazırlanmıştır. Dolayısıyla bazı maddeler üniversite seviyesindeki öğrenciler için çok kolay gelmiştir. Ölçekte yer alan bu maddeler yaş düzeyi dikkate alınarak geliştirilebilir ve tekrar uygulaması yapılabilir.
- Bu ölçek, yazarları tarafından ilköğretim, bu çalışmada da yükseköğretim seviyesinde uygulanmıştır. Daha sonraki çalışmalarda, ortaöğretim seviyesinde uygulanarak, psikometrik özellikleri belirlenebilir. Bu sayede her yaş grubuna uygulanmış olacaktır.
- Literatür incelendiğinde sosyal duygusal öğrenme becerileri ile ilgili geliştirilen ölçeklerin genellikle ilköğretim seviyesinde olduğu görülmüştür. Bu sebeple daha büyük yaş grupları için de ölçeklerin geliştirilmesi önerilmektedir.

Not: Bu çalışma 24-26 Nisan 2015 tarihlerinde Antalya’da 16 ülkenin katılımıyla düzenlenen 6th International Congress on New Trends in Education- ICONTE’ de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Ahmetoğlu, E. (2009). *Sosyal gelişim. Erken çocukluk gelişimi ve eğitimi* (Ed: Y. Fazlıoğlu), 39-62, İstanbul: Kriter Yayınları.

Arslan, S., Akın, A., ve Demir, S. (2012). *The validity and reliability of the Turkish version of social-emotional learning scale (SELS)*. International Conference on New Trends in Education, 5-7 June, Prague, Czech Republic.

Burke, R.W. (2002). Social and emotional education in the classroom. *Kapa Delta Pi Record*, 38(3), 108-111.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Pegem A Akademi.

Casel. (2005). *CASEL: The first ten years 1994-2004 building a foundation for the future*, Chicago: University of Illinois.

Cohen, J. (2001). Social and emotional education: Core concepts and practices. In J. Cohen (Ed.), *Caring classrooms intelligent schools the social emotional education of young children* (pp. 3-29). New York: Teacher College Press.

Coryn, C.L.S., Spybrook, J.K., Evergreen, S.D.H. & Blinkiewicz, M. (2009). Development and evaluation of the social-emotional learning scale. *Journal of Psychoeducational Assessment Online First, January 28*, 1-13.

Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010), *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik*. Ankara: Pegem Akademi.

Durualp, E. (2014). Ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin cinsiyet ve sınıfa göre incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 26, 13-25.

Elias, M. J. (2001). Prepare children for the tests of life, not a life of tests. *Education Week*, 21(4), 40.

Elias, M. J. (2006). The connection between academic and social-emotional learning. In M. J. Elias & H. Arnold (Eds.), *The educator’s guide to emotional intelligence and academic achievement*. Thousand Oaks: Corwin Press.

Gay, L. R. & Airasian, P. (2000). *Educational Research: Competencies for analysis and application* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Kam, C., Greenberg, M. T., & Kusche, C. A. (2004). Sustained effects of the paths curriculum on the social and psychological adjustment of children in special education. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 12(2), 66-78.

Kabakçı, Ö. F., ve Korkut Owen, F. (2010). Sosyal duygusal öğrenme becerileri ölçeği geliştirme çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 35 (157), 152-166.

Kabakçı, Ö. F. ve Totan, T. (2013). Sosyal ve duygusal öğrenme becerilerinin çok boyutlu yaşam doyumuna ve umuda etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 6(1), 40-61.

Karasar N. (2008) *Bilimsel araştırma yöntemi* (17. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Marlow, L., Bloss K., & Bloss, D. (2000). Promoting social and emotional competency through teacher/counselor collaboration. *Education*, 120 (4), 668-674.

Pasi, R.J. (2001). *Higher expectations promoting social emotional learning and academic achievement in your school*. New York: Teacher College Press.

Patti, J., & Lantieri, L. (1999). Waging peace in our schools social and emotional learning through conflict resolution. In J. Cohen (Ed.), *Educating minds and hearts social emotional learning and the passage into adolescence* (pp.126-136). New York: Teachers College Press.

Şimşek, Ö. F. (2007), *Yapısal eşitlik modellemesine giriş (temel ilkeler ve LISREL uygulamaları)*. Ankara: Ekinoks.

Ek 1: SDÖBÖ'nün Faktör Yapısı (N=514)

